

Het Land van Grimbergen

Pachthoven en pachters

deel 5: het hof te Boxem,
het hof ten Spiegele, het hof van Mierendonk
en het hof te Hellebeek

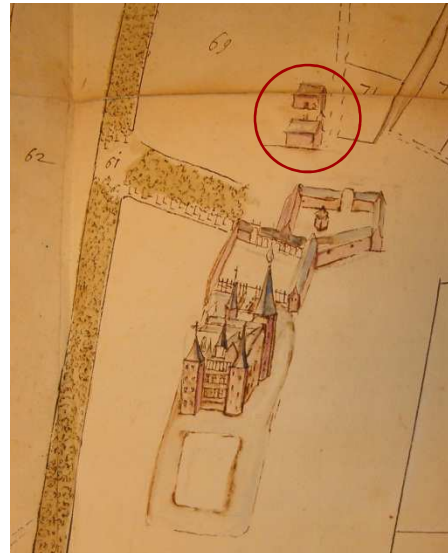

van der Elst JM

Steenokkerzeel - 2015

I. HET HOF TE BOXEM.

Dit verdwenen pachthof stond in de omgeving van het pachthof van het kasteel (op de hoek van Guldendal). In de 15^e eeuw was het eigendom van de familie 'van Bouchout'. We lezen in het leenboek (vernieuwd in 1479), het volgende "thof te Boxhem mette woenhuse schuere ende stalle dair opstaende .. metten bogaerde ende twee bloken wynnents lants.." ¹. In 1437 had Jan van Bouchout ("soen wijlen Hr Gielys Ridders") dit leen ontvangen met "de heerlicheyt ende manne va leene den selven hove toebehoirende...de welke Daneel van Bouchout sine brueder derfde ende vutghinc.." ². In 1443 verkocht Jan van Bouchout (zv. Hr Gielys en Vrouwe Alyane van Reygersvliet) het hof aan Aert van den Broecke geheeten Mussche (zv. wijlen Hendrik), poorter te Mechelen. Hierna volgt een gedeelte uit de goedenisbrief. Voor Johan, Graaf van Nassau en Vianden, drossaard van Brabant (als heer van de grond) kwam Jan van Bouchout, heer van Beversweerde die het volgende verkocht heeft: "thof geheeten te boxhem metten woenhuyse schuere ende stallen dair opstaende met den bogaerde ende twee bloke wynnents lants dair aen gelege gelyc die selve goede bynnen der prochie ons dorps van Grymbergen te boxhem gelegen syn tusschen de straete die van Grymbergen te Bruessel weert loopt metter eender zyde ende tkerckvelt metter andere zyden komende metter derder zyde aende goede des voirscreven hoeffs ende metter vierder zyde aende straete die van Mechelen tassche weert loopt", met hierbij nog 48 bunder 2 ½ dagwand land ³. Aert van den Broecke "gheheeten Musch" deed hiervan leenverhef op 21 september 1443 ⁴. In 1474 hield Engelbert van den Broecke geheeten Mussche het in leen. Na zijn dood werd Adriaen van den Broecke geheeten Mussche (zv. Aert en Catharina Oem van Wijngaerde) eigenaar van het hof te Boxem ⁵. Na zijn overlijden gingen de eigendommen over op de kinderen van zijn zus (Margareta) gehuwd met Lanceloot II de Gottignies (zv. Gielys en Joanna Estor). Hierna bleef het pachthof van Boxem gedurende enkele generatie eigendom van deze familie.

Hierna volgt een overzicht van de opeenvolgende eigenaars:

1. Gielys V van Gottengys (zv. Lanceloot en Margareta van den Broecke geheeten Musch).

"Ontfangen de hoeve van Boxem mette huyse, schuere, stallen met 2 bloken lants met 49 buender en 2 dagwanden lant in Grimbergen ende 5 bunder 3 ½ dagwande beemps Na de doot Adriaen Mussche heurlieder oom ende opde 11^e juli 1536 heeft de voorschreven Gielys ontfangen allet recht paert ende deel van Lanceloot van Gottengys syn bruedere Inde voorschreven hoeve competerende ende dat bij coope tegen de voorschreven Lanceloot ende ook het paert van Jouffr Catharina van Gottengys sijnder susters x Jonker Aert de Merode" ⁶.

x Petronella van Thienwinckel, Vrouwe van St Geertruyde Machelen, † 1553.

2. Cornelis van Gottengys (leenverhef 6 april 1565 in naam van zijn broers)

"een winhoff metten huyse, schuere ende stallen daer op staende metten landen, meerschen ende boomgaerde daeraen gelegen groot tzaemen Int geheele 80 buendere gelegen binnen der prochien van Grymbergen geheeten thoff te Boxhem" ⁷.

3. Jonker Lanceloot van Gottengys (zv. heer Gielys, ridder)

Verkoopt het pachthof op 7 maart 1586 ⁸.

4. Mr Joos de Vooght geheeten van Ruycevelt.

x Marie d' Assonleville (dv. Christoffel, heer van Bouchout, en Margareta Scheyfve).

5. Philips 't Serclaes (zv. Florys, heer van Obbergen, en Marie van der Noot).

x Marie d' Assonleville (weduwe Joos de Vooght).

"Eene hoeve metten huysinge, schuere, stalle, winnende lande, boomgaerde, twee bloken ende vyvere daer aen gelegen ende beempde gelegen In Grimbergen gemeynelijck genaemt de hoeve van Boxem met 49 bunder ende 2 dagwande lants ende oyck 5 bundere ende 3 ½ dagwande beemps" ⁹. Hiervan werden 182 roeden gebruikt voor de 'nieuwe schipvaart van Brussele'.

6. Marie 't Serclaes

x Hendrik de Fourneau, heer van Salmslach (leenverhef oktober 1639) ¹⁰.

(zv. Philips en Barbara Quarre, Vrouwe van Salmslach).

¹ AR Brussel, familiearchief de Merode Westerloo, VM 335, leenboek a° 1479, folio 49.

² AR Brussel, familiearchief de Merode Westerloo, VM 470, rekeningen van lenen 1428-1444, rekening Hendrik de Cupere 1437-38, folio 2v°, 11 jan 1437.

³ AR Brussel, familiearchief de Merode Westerloo, LA 1589, goedenisbrief 20 sept 1443.

⁴ AR Brussel, familiearchief de Merode Westerloo, VM 470, rekeningen van lenen 1428-1444, rekening Hendrik de Cupere 1443-44, folio xx, 21 sept 1443.

⁵ AR Brussel, familiearchief de Merode Westerloo, VM 327, folio 28, leenverhef 9 juni 1490.

⁶ RA Leuven, schepengriffie Grimbergen, 3761, folio 135.

⁷ RA Leuven, schepengriffie Grimbergen, 3650, folio 205, 20 juni 1576.

⁸ RA Leuven, schepengriffie Grimbergen, 2566, folio 40v°.

⁹ AR Brussel, familiearchief de Merode Westerloo, VM 454, 9 juli 1612.

¹⁰ AR Brussel, familiearchief de Merode Westerloo, CA 2191, folio 143.

7. Jonker Louys de Fourneau, heer van Salmสลach ¹¹.
Liet het hof over aan Jouffr A. Lucie van Brugghe.

8. Jouffr Anna Lucia van Brugghe ¹².
x Sr Jean François van den Hecke.

9. Jouffr Maria van Brugghe ¹³.

10. Sr Jan Matheus Ingelberts ¹⁴.
x Catharina Ingels.

11. Hr François Alexander Charles van der Linden ¹⁵.

12. Louis Benoît Powis de ten Bossche ¹⁶.
x Cecile Jeanne de Broë.

13. Marie Jeanne Ghislaine Powis ¹⁷ ~ Brussel 11 mei 1765.
x (Brussel 20 oktober 1802).
Egidius Antoon Joseph de Roy ~ Brussel 3 november 1767.
† Brussel 25 februari 1825.

14. Jan Baptist Defrenne, rentenier wonende te Brussel.
Kocht 't hof te Boxem 26 floreal van het jaar 13 (17 mei 1805) [akte voor Notaris Pierre Thomas, te Brussel].
Hierna volgt de beschrijving van de goederen:

- De hoeve geheeten het hof te Boxem 72 are 98 ca
- Een moestuin geheeten Capellen boomgaert 1 ha 29 a 58 ca
- Grond geheeten het Bloeck 2 ha 15 a 15 ca

Kaart vander Maelen anno 1835

Pachters van het hof te Boxem:

1543 ¹⁸	Willem van Mispelteren (zv. Jan).
1576 ⁷	Jan de Beckere (zv. Jan)
<1612 ⁹	Claes Aerts geheeten van Gestele (zv. Claes en Dorothea van Lathem)
1612 ⁹	Joos de Loose. x Anna van den Driesche.
1633 ¹⁹ "colony de Salmสลach"	Rumoldus Lauwers (zv. Willem en Maria de Greve alias Teestaert. x Cathelijne van der Linden.
1696 ²⁰	Hendrik Verplast.

¹¹ AR Brussel, familiearchief de Merode Westerloo, CA 2191, leenverhef 20 februari 1665.

¹² AR Brussel, familiearchief de Merode Westerloo, CA 2191, leenverhef 20 oktober 1703.

¹³ AR Brussel, familiearchief de Merode Westerloo, CA 2191, leenverhef 2 juni 1704.

¹⁴ AR Brussel, familiearchief de Merode Westerloo, CA 2191, (door aankoop), leenverhef 2 april 1711.

¹⁵ AR Brussel, familiearchief de Merode Westerloo, LA 1589 (eigendomstitels hoeve van Boxem), aankoop op 22 februari 1728.

¹⁶ AR Brussel, familiearchief de Merode Westerloo, LA 1589, (eigendomstitels hoeve van Boxem), akte voor Notaris JD 't Serraets, 16 november 1765.

¹⁷ AR Brussel, familiearchief de Merode Westerloo, LA 1589, (eigendomstitels hoeve van Boxem), verdeling voor Notaris Nillis te Brussel, 7 vendemiaire jaar 12 (1 oktober 1803).

¹⁸ AR Brussel, familiearchief de Merode Westerloo, CA 146/1, register 10^e penning (Nassau) a° 1543.

¹⁹ Bibliotheek Strombeek, parochieregister Grimbergen, lijst inwoners a° 1633.

²⁰ RA Leuven, schepengriffie Grimbergen, 10733, kaartboek Jan van Acoleyen a° 1696, kaartblad 15 nr 69.

II. HET HOF TEN SPIEGELE.

In de Maalbeekvlei gelegen semi-gesloten hoeve waarvan het woonhuis opklimt tot het begin van de 17e eeuw (a° 1608).

Heden Spiegelhof genaamd, met als oudere benamingen "Spiegelenhof" (1771), "Spigels hof" (a° 1696), "hoff ten Spiegele" (1544), "hoff te Spieghele" (1489).

Dit voormalig pachthof, en leen der heren van Grimbergen, is gelegen ten westen van het dorpscentrum, in het noorden begrensd door de Maalbeek, in het oosten door de Beekkant en aan de andere zijden het Potaardeveld. De oudste vermelding gaat terug tot de 14e eeuw, moment dat een zekere 'Godevaerts Rooden' eigenaar was. Nadien kwam het in bezit van de familie "Uyten Spieghele" (van den Spieghele) ²¹. Tot het derde kwart van de 20e eeuw was het in adelijk bezit en als pachthof uitgebaat.

In 1696 was de hoeve opgebouwd uit drie vrijstaande, willekeurig ingeplante volumes. De kaart van Ferraris (1771-1778) toon de huidige U-vormige opstelling met achte het woonhuis een omhaagde moestuin. Exacter is het primitief kadasterplan van 1821 met drie vrijstaande rechthoekige gebouwen rond een rechthoekig erf en waarbij het woonhuis reeds aan de achterzijde is uitgebouwd. De heropbouw van de noordelijke stallen werd in 1872kadastraal opgetekend; de uitbreiding van de schuur aan de erfzijde in 1880; de bijgebouwen in het verlengde van het woonhuis respectievelijk in 1880 en 1931. Restauraties vonden plaats in 1971 en de jaren 1990 waarbij onder meer de zolders van de stallen werden omgevormd tot twee wooneenheden.

Voor wat betreft de eigenaars werden in de archieven der heren van Grimbergen volgende gegevens opgetekend.

I. Godevaert Rooden.

II. Margriete uyten Spieghele (van den Spiegele) q^d 1489.

(dv. Jan q^d 1435, en Jouffr Margriete Hertewijck)

x Wouter van den Winckele.

"Joffrouwe Margriete dochter wilen Jans uten Spiegele wettich wijf Wouters van den Winckele gemeyn man van eenen vollen leene te weten van den hove dat Godevaerts Rooden was bynne d' prochien van grymbergen t' stad geheten te noedbeke gelegen" ¹⁴.

III. Hendrik Cluetinck, neef van Margriete van den Spieghele ²².

(zv. Jan en Vrouwe Catharina van den Spieghele).

"Henric Cluetinck gemeyn man van eenen vollen leene te weten thoff geheeten Spiegele metten boemgaerde gelegen Inde prochie van grymbergen tusschen Gielys Mennens hof aen deen zyde ende Jan Trillemans huysinge aen dander zyde ende noch 11 1/2 boender lants gelegen omtrent de voerscreven hove opte 3 spreeden" ²³.

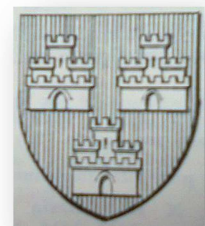

IV. Daneel van Coudenbergh.

"Daneel van Coudenbergh by doode wijlen Henricx Cluetinck" ²⁴.

(zv. Jan en Jouffr Catharina van Pijnbroeck geheeten van Halle ²⁵;

klzv. Jan van Coudenbergh en Jouffr Margriete Cluetinck, dv Jan)

V. Eloy van Oudenhagen, q^d 1544.

(zv. Jan, q^d 1513, en Jouffr Catharina Naeyts) ¹⁸.

"van den hove ten Spiegele toebehorende

Lodewijck van Oudenhagen" (cit. 1518) ²⁶.

²¹ AR Brussel, familiearchief de Merode-Westerlo, VM 335, (leenboek vernieuwd a° 1479), folio 28.

²² AR Brussel, familiearchief de Merode-Westerlo, VM 327, (leenboek 2de helft 15e eeuw), folio 19.

²³ AR Brussel, familiearchief de Merode-Westerlo, VM 431, (leenboek 2de helft 15e eeuw), folio 27.

²⁴ AR Brussel, familiearchief de Merode-Westerlo, VM 431, (leenboek 2de helft 15e eeuw), folio 27v°.

²⁵ RA Leuven, schepengriffie Grimbergen, 3648, akte 5 augustus 1513.

²⁶ RA Leuven, schepengriffie Grimbergen, 3648, akte 6 maart 1518.

VI. Hendrik van Oudenhagen, (zv. Eloy).

"Henrick van Oudenhagen van zijn laethove gemeynlijk geheeten thoff te Spiegel" (cit. 1544) ²⁷.

VII. Antoon van Wemmele geheeten van Ympde, q^d 1549.

(zv. Sweder en Jouffr Margriete Jacobs).

x Jouffr Magdalena van Oudenhagen (dv Eloy).

"In drie gemeyne volle leenen in susters ende brueders delinghe een hoff metten huysen schuere ende stallen daer opstaende gemeynlijk geheeten thoff ten Spiegele gelegen inde prochie van Grimbergen te Nootbeke groot omtrent 1 bunder en het winnende lande 11 bunder 1/2 dagwant ende 30 roeden" ²⁸.

VIII. Machiel van den Troncke, fs wijlen Jan, q^d 1598.

x Jouffr Elisabeth van Oudenhagen (dv Eloy).

"Machiel van den Troncke zoene wijlen Jans als sterfman heeft zijnen behoerlijcken eedt gedaen van de voirscreven drie volle leenen als hem van wegen zijnder huysvrouwe Jouffr Elisabeth van Oudenhagen aengeloot ende gedeylt welke drie volle leenen in bruers ende susteren deelinghe ontfangen waren ende dat achter volgende zeekere lootrolle verclerende de voirscreven Machiel alzoewettelijck gepasseert te zijne gedaen den 19e february 1549" ²¹.

IX. Philips van den Troncke,

"Philips van den Troncke zone Machiels heeft zijnen behoerlijcken eedt gedaen als sterffman in handen des stadthouders Jonker Anthoon Longin" (leenverhef 10 december 1598) ²¹.

X. Mr Otto Hartius ° Nijmegen ('Nieuwmegenaar van geboorte'), q^d 1622.

Gezant van aartshertog Ernst van Oostenrijk (cit. 1594)

x Jouffr Margriete van den Troncke, dv Philips).

XI. Hr en Mr Otto Hartius, soene wijlen Otto", q^d 1632.

Leenverhef 21 juli 1622 ²¹.

XII. Hr en Mr Nicolaes Hartius + 26 mei 1653.

x Vrouwe Maria van Rijswijck, q^d 1672 ²⁹.

'soene wijlen Mr Otte mits de doodt sijns broeders Otto Hartius'

Leenverhef 9 oktober 1632 ²¹.

XIII. Jonker Martinus Hartius + Brussel 3 juni 1682.

XIV. Jonker Ferdinand Hartius, q^d 1710.

XV. Franciscus Hyacinth, baron de Godin (cit. 1710) ³⁰.

²⁷ RA Leuven, schepengriffie Grimbergen, 3649, folio 133v°, 21 februari 1544.

²⁸ AR Brussel, familiearchief de Merode-Westerlo, VM 425, (leenboek vernieuwd a° 1543), folio 108.

²⁹ RA Leuven, schepengriffie Grimbergen, 9916, akte 28 juni 1672.

³⁰ AR Brussel, familiearchief de Merode-Westerlo, CA 2472, (leenboek van thoff ten Spiegele a° 1710).

Volgens het kadaster staat Karel de Godin in 1838 aangegeven als eigenaar van het Spiegelhof. Daarna kwam het aan Caroline de Godin, gravin van Liedekercke. Bij de verdeling in 1894 is de eigenaar Karel Honoré van Liedekercke de Pailhe. In 1900 was Karel Honoré van Liedekercke de Villers eigenaar opgevolgd door de gravin van Liedekercke de Pailhe. In 1919 tenslotte werd het Spiegelhof angekocht door barones Isabelle van Overschie van Neeryse.

Het Spiegelhof anno 2009 (eigen foto)

Pachters van het hof te Spiegele:

1633 ³¹	Jan de Raeymaecker (zv. Michiel en Josijne Hendricx). x Joanna van Robbroeck.
1696 ³²	Peeter Moyson.

³¹ Bibliotheek Strombeek, parochieregister Grimbergen, lijst inwoners a° 1633.

³² RA Leuven, schepengriffie Grimbergen, 10733, kaartboek Jan van Acoleyen a° 1696, kaartblad 16 nr 5.

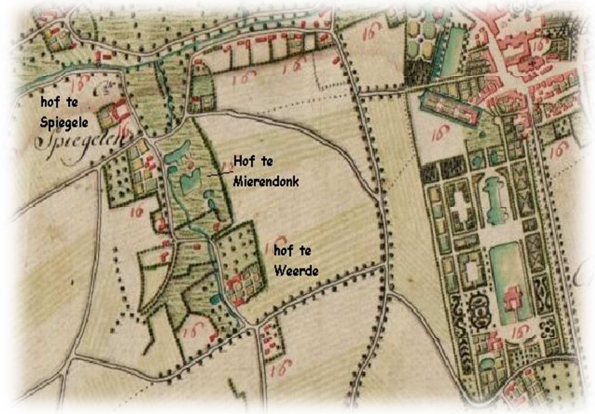
III. HET HOF VAN MIERENDONK.

Dit hof was gelegen in de omgeving van het hof te Spiegele tussen de huidige Hof te Weerdestraat de Spiegelhofvoetweg en de Mierendonkstraat. In vroegere tijden was het gekend als het "hof van der Crommercammen". Begin van de 17e eeuw, volgens meting gedaan door Hendrik Cammaert op 18 mei 1605, werd het als volgt beschreven:

"een omwaertert huys geheeten thuys te Mierendonk met syne optreckende brugge, duyfhuys, poorten, stallingen ende alle andere syne edificien, boomgaerden, vyvers, damme ende landen, bempden groot omtrent 17 bunderen.." ³³.

Bij de openbare verkoop in 1744 omvatte het hof te Mierendonk nog *"seker pachthoff metten gronde, boomgaert, weyde ende vyver oft water daeraen gelegen metten huysinge, schuere, stallinge, speelhuys, boomen ende voordere toebehoorten daer op staende.." ³⁴.*

Maar het geraakte zodanig in verval dat 14 jaar later *"de huysinghe maer meer groot was dan alleenlyck een keuken ende kelderke.." ³⁵.*

Hierna volgt de chronologische lijst der eigenaars:

1. Vranck van der Crommercammen.
2. Gielys Mennens (zv. Jan).
x Maria van der Crommercammen, (dv.Vranck) ³⁶.
3. Godevaert Mennens, q^d 1434.
x Maria van Waterpont ³⁷.
4. Gielys Mennens (cit. 1445 - 1465).
5. Gielys Mennens, qd 1490.
6. Peeter Mennens "sone Gillis", (leenverhef 20 mei 1490) ³⁸, q^d 1555.
x Jouffr Magdalena van Naeltwijck ³⁹.
7. Peeter Mennens "sone wijlen Peeters", q^d 1566.
(leenverhef 24 februari 1559) ⁴⁰.
8. Jonker Gielys Mennens "soen Peeters" (cit. 1597) ³¹.
9. Mr Jan van Gindertaelen (zv. Jan).
Kocht het hof op 16 juni 1597 ⁴¹.
10. Peeter van der Schueren alias Schuermans ° ca 1575, † Oppem 5 september 1627.
x Laurentia Jacobs geheeten van Hellebeke ° ca 1577, † Oppem 19 april 1661.
11. Mr Jan van der Schueren ~ Grimbergen 23 maart 1599, † 1667.
x (Brussel St Goedele 12 februari 1630).
Maria van Steenwinkel ° ca 1604 (dv Anthoon en Catharina de Mera).
Testament vóór Notaris Dumont 20 maart 1667 ⁴².
12. Jouffr Catharina (x Jonker Peeter Saverneel), en Jouffr Anna van der Schueren.
13. Sr Carel de Coninck.
Aankoop op 23 januari 1672 ³³.

³³ RA Leuven, Schepengriffie Grimbergen, 3567, folio 1, akte 27 mei 1605.

³⁴ RA Leuven, Schepengriffie Grimbergen, 3670, akte 22 oktober 1744.

³⁵ AR Brussel, Familiearchief de Merode-Westerlo, CA 2841, folio 67, leenverhef 1758.

³⁶ Tablettes de Brabant, I, 1956, blz 225-228.

³⁷ AR Brussel, Familiearchief de Merode-Westerlo, VM 281, folio 104, OLV dag 1434.

³⁸ AR Brussel, Familiearchief de Merode-Westerlo, VM 327, folio 57v°.

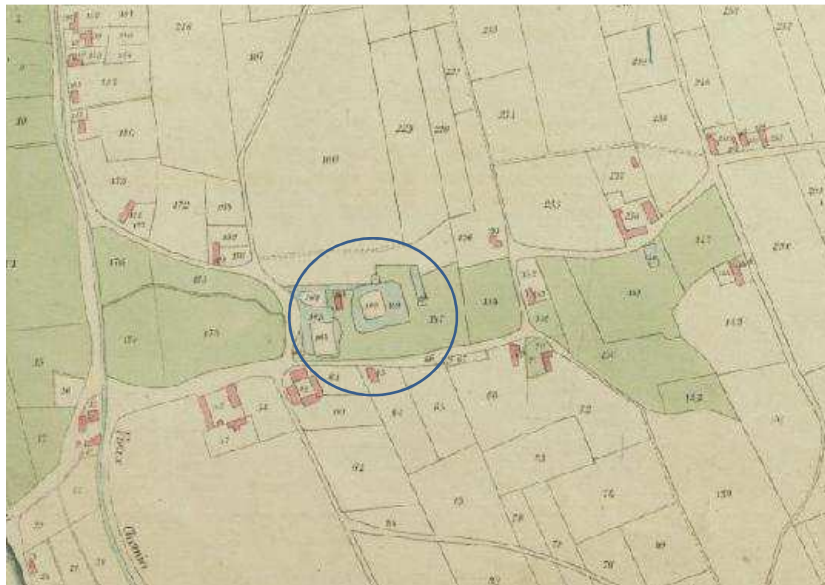
³⁹ RA Leuven, Schepengriffie Grimbergen, 3649bis, folio 16v°, 22 mei 1549.

⁴⁰ AR Brussel, Familiearchief de Merode-Westerlo, CA 2278, "extract vuytten leenboeck particulier van Grimberghen".

⁴¹ RA Leuven, schepengriffie Grimbergen, 3567, folio 1, 27 mei 1605.

⁴² RA Leuven, schepengriffie Grimbergen, 9916, akte 28 juni 1672.

14. Vrouwe Isabella de Coninck (dv. Carel)
x Jonker Hendrik van Eyck (cit. 1696).
15. Vrouwe Angelina van Eyck.
x Jonker Petrus Balthazar de Roux.
16. Vrouwe Anna Maria de Coninck (dv. Carel).
x Hr Andreas Egidius van Busleyden.
17. Jonker Joseph Dominicus van Busleyden (cit. 1739) ⁴³.
successie ca 1715.
18. Vrouwe Joanna Isabella Vecquemans de la Verre
x graaf Jean Engelbert de Romrée † 1738.
door aankoop 22 december 1744 ²⁵.
19. Jouffr Isabella Thérèsia Josephine de Romrée.
x Jean Philippe d' Yves, burggraaf de Bavay.
leenverhef 22 september 1758 ²⁶.
20. In de 18e eeuw (ca 1835) tenslotte was het hof te Mierendonk eigendom
van Baron de Coullemont.

Pachters van het hof te Mierendonk:

1633 ⁴⁴	Merten van der Schueren (zv. Peeter en Laurentia Jacobs). x Margareta van der Borch.
1735 ⁴³	Jooris Heynsmans, † Grimbergen 12 okt 1729. x Catharina Stroobant.
1744 ⁴⁵	Carel de Borger. x Elisabeth de Boeck.

⁴³ RA Leuven, schepengriffie Grimbergen, 3667, folio 540v°, 22 mei 1739.

⁴⁴ Bibliotheek Strombeek, parochieregister Grimbergen, lijst inwoners a° 1633.

⁴⁵ RA Leuven, schepengriffie Grimbergen, 3670, folio 42v°, 22 december 1744 (registratie verkoopakte).

IV. HET HOF TE HELLEBEKE.

Dit, thans verdwenen, hof was gelegen aan de Hellebeekstraat, juist voorbij de Ring rond Brussel. De straat was toen nog een holle weg. De boeren en kooplieden die naar de markt van Brussel trokken hadden de gewoonte in de oude herberg van de Hellebeek uit te rusten. Het hedendaagse rusteloze verkeer op de Ring heeft een totaal andere sfeer gebracht op deze plek. De naam Hellebeek is minder oud dan Oyenbrugge, Poddegem of Lint, en hij komt niet voor in de oudste charters. De naam verschijnt voor het eerst in de aktes als familienaam. Zo had Jouffr Margriete van Heelbeke (dv. 'wilen' Jan), wettige gesellinne van Hendrik de Kegel 9 bunder land, gelegen op de 3 sprieten, in leen van de heren van Grimbergen. Dit leen werd door Thomas van Heelbeek verkocht aan Gherem van Bijgaarden (leenverhef 17 juli 1431) ⁴⁶.

En in 1383 was een zekere Aert van Heelbeke één van de meiers der heren van Grimbergen. De familienaam schijnt ter plaatse niet lang te hebben voortgeleefd want reeds in de 14e eeuw waren er andere eigenaars op het hof. Op 25 november 1406 had Ghijsbrecht Taeye het hof gekocht van Reynaut van den Hove ⁴⁷. Na hem was zijn broer, Jan Taeye, eigenaar ⁴⁸ en nadien kreeg zijn zoon Jan het in handen. Deze staat ook vermeld in een cijnsboek (ca 1446) van de Abdij ⁴⁹ waar we lezen: "Item Jan Taye te Heelbeke xx stuyvers payments vor eenen eusele in de hoeve gelegen an den bogairt". Rond 1450 is het aangekocht door Jan van Bourgondië, bisschop van Kamerijk. Het was toen 19 bunder groot. Later kwam het opeenvolgend in bezit van Philips van Bourgondië (natuurlijke zoon van Jan), Mr Jan Ruffault (schatmeester van Keizer Karel), Hr en Mr Philips de Langhe van Wellenborch x Johanna de Mol. In 1573 verkocht de wede de Langhe het hof aan Mr Gielys de Hertoghe ⁵⁰, Jouffr Barbara de Hertoghe x Jonker Lucas

de la Croix. Zij verkochten het aan Jan Boll, een priester uit Holland die optrad als mandataris voor de paters Jezuïten. Dit gebeurde op 10 maart 1598 en het hof te Hellebeek bedroeg toen ongeveer 90 bunder. In 1635 lezen we "pachthoff metten huysen stallingen schueren daerop staende metten landen ende beempden daertoe behoorende geheeten thoff te helbeke gelegen binnen dese prochie van Grimbergen

Vilvoirden ende Strombeke groot tsaemen In alles 62 bunderen 1 dachwande ende 40 roeden" ⁵¹. Op de kaart van Jan van Acoleyen, getekend in 1696, bestond het hof uit verschillende gebouwen, in een vierkant opgesteld. De grote poort was naar het noorden gericht. Jan de Raedt bebouwde toen ongeveer 50 bunder 1 dagwand en 46 roeden land, grotendeels rond de hoeve gelegen. Het hof bleef tot 1773 in het bezit van de paters Jezuïten. In 1777 werd het "hof te Hellebeke groot 13 bunderen 3 dagwanden en 78 ½ roeden", bij octrooi van Maria Theresia van Oostenrijk, voor 16156 gulden, 10 sol en 6 denier verkocht aan de kinderen van Philips de Raedt, met name Jan, Laureys, Gilles en Catharina de Raedt

⁵². De registratie van deze aankoop gebeurde op 10 april 1778. De kinderen hadden hiervoor een lening van 16000 gulden aangegaan bij Jouffr Anna Francisca Snagels. Op 22 januari 1796 werd de hoeve door een roversbende overvallen. Peeter de Raedt, broer van de bewoners, werd als leider van de bende aanzien. In 1804, toen hij meier was, werd hij gearresteerd en veroordeeld tot een gevangenisstraf. Hij bleef het hof nochtans bewonen. Op 21 april 1800 huwde hij Catharina Dumonceau. In het pleisterwerk van de zoldering stonden ooit de letters C.D.M gegrift. Uit hun huwelijk werden drie zonen en drie dochters geboren. De laatste die vermeld staat is Cornelius, geboren op 8 juli 1817. In 1821 verkoopt Peeter de Raedt de hoeve en ze verhuizen naar Ottenburg waar ze allebei overlijden (Catharina Dumonceau † 25 november 1822 en Petrus † 4 januari 1823). De nieuwe eigenaar werd Frans Joseph Strattman een soldaat afkomstig uit het Rijnland die in 1814 met de Hannovera (reservetroepen van 'the King's German Legion') ⁵³ naar Grimbergen gekomen was. Hij verbleef er met zijn regiment gedurende 10 maanden waarna moest hij optrekken tegen Napoleon die in 1815 te Waterloo verslagen werd. Nadien keerde hij naar Grimbergen terug en daar huwde hij voor de kerk op 7 januari 1817 met Joanna Huysegoms. Het zou tot 1823 duren alvorens het wettelijk huwelijk ingeschreven werd in de registers. Bij zijn dood werd de hoeve onder zijn kinderen verdeeld. Zo komt het dat er tot op het ogenblik van de afbraak drie woonsten waren. Tot slot vermelden we nog dat Karel Hemmerechts (vader van Kristien) [zv. Jules Hemmerechts en Rosalia Verstraeten; klzv. Jan Bte Verstraeten (zv. Cornelius en Anna Catharina Stradman) en Catharina De Boeck], in het hof te Hellebeek geboren is en er tot 1950 woonde.

⁴⁶ AR Brussel, familiearchief de Merode-Westerlo, VM 335 (leenboek vernieuwd a° 1479), folio 23.

⁴⁷ AR Brussel, familiearchief de Merode-Westerlo, VM 335, folio 32.

⁴⁸ AR Brussel, familiearchief de Merode-Westerlo, VM 470, rekeningen van lenen 1428-1444, rekening Hendrik de Cupere 1438, folio 1v°, 7 juli 1438.

⁴⁹ Archief Abdij Grimbergen, klasse III, 63.

⁵⁰ RA Leuven, schepengriffie Grimbergen, 3650, folio 81, 16 juni 1573.

⁵¹ RA Leuven, schepengriffie Grimbergen, 3651, folio 56, 27 maart 1635.

⁵² RA Leuven, schepengriffie Grimbergen, 3673, nr 82, 31 januari 1774.

⁵³ Met dank aan Mevr Liliane Hemmerechts-Verhaeghe voor de informatie.

Pachters van het hof te Hellebeke:

1543 ⁵⁴	Jan van Belle.
1633 ⁵⁵	Adriaen van den Houte. x Magdalena Herincx.
1671	Gielis van den Houte (zv. voorgaande), † Grimbergen 22 mei 1671 . x Antonia Bruylants (dv. Cornelis en Catharina Meyskens).
1696 ⁵⁶ " <i>villicus in Hellebeek</i> "	Jan de Raedt (zv. Jan en Elisabeth Jacobs)† Grimbergen 16 sept 1707. x Joanna van den Houte (dv. voorgaande).
1745 cit 1770 ⁵⁷	Philips de Raedt ⁵⁸ , (zv. voorgaande). x Catharina Maes (dv. Jan en Anna van Campenhout).
1777 ⁵²	Jan, Laureys, Gielis en Catharina de Raedt (kk. Philips en Catharina Maes).
1817	Petrus Joseph de Raedt (zv. Philippus en Catharina Maes). x Anna Catharina Dumonceau
ca 1821	Frans Joseph Strattman ~ Thülen 30 nov 1791, † Grimbergen 18 april 1862. (zv. Philippus en Margareta Lingenober). x (Grimbergen 23 december 1823). Joanna Huysegoms ~ Grimbergen 12 oktober 1794. (dv. Petrus en Elisabeth de Ridder).
1862	Verdeling van de hoeve onder de kinderen van voorgaande: 1. Anna Catharina ° Grimbergen 28 feb 1825. x Cornelius Verstraeten. 2. Hendrik ° Grimbergen 16 feb 1830. 3. Joanna Catharina ° Grimbergen 4 juli 1838. x Petrus Van Hemelrijck.

⁵⁴ AR Brussel, familiearchief de Merode-Westerlo, CA 146/2, register 10^e penning (Nassau) a° 1543.

⁵⁵ Bibliotheek Strombeek, parochieregister Grimbergen, lijst inwoners a° 1633.

⁵⁶ RA Leuven, schepengriffie Grimbergen, 10733, kaartboek Jan van Acoleyen a° 1696.

⁵⁷ AR Brussel, familiearchief de Merode-Westerlo, R 46, schepenbank Grimbergen 1758-1786, 27 oktober 1770.

⁵⁸ AR Brussel, familiearchief de Merode-Westerlo, CA 2316, folio 2.